



Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

# Gjennomgang av kravene i forurensningsforskriften kapittel 2

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

8.11.2018

Ildikó Nordensvan



## Forurensningsmyndighet og roller

- **Kommunen:**
  - har myndighet i terrenginngrep (bygge- og gravesaker) etter ff. kap. 2.
- **Fylkesmannen:**
  - for delegerte områder og bransjer,
  - klageinstans for kapittel 2 saker.,
  - skal veilede kommunene.
- **Miljødirektoratet:**
  - resten av forurensingsloven,
  - kan delegere og trekke tilbake saker fra kommunene og FM.
  - driftsansvarlig for databasen Grunnforurensning.
  - behandler klagesaker fra FM. Utarbeider regelverk og veiledere



# Kommunens myndighet og plikt

## Kommunens myndighet

- Godkjenne tiltaksplaner
- Stille krav til kompetanse hos tiltakshaver
- Vedta forskrift om gebyr for saksbehandling

## Kommunens plikter

- Oppdatere  
Grunnforurensningsdatabasen
- Føre tilsyn  
Tilsynsbegrepet omfatter også gjennomgang av sluttrapporter



## Samordnet saksbehandling med plan- og bygningsloven

### For å sikre samordning:

- bør kommunen oppfordre utbygger til å sende inn tiltaksplanen og byggesøknad samtidig.
- bør kommunen utarbeide hensiktsmessige administrative rutiner for samordning.





## Kapittel 2 i forurensningsforskriften

- skal forenkle saksbehandlingen ved at forurenset grunn behandles samtidig med plan- og bygningsloven.
- skal sikre at bygging og graving i forurenset grunn ikke medfører forurensning og at det bli ryddet opp slik at eiendommen kan brukes til det planlagte formålet.
- skal stille krav til den ansvarlige om å legge frem nødvendig dokumentasjon.



## § 2-1 Formål og § 2-2 Virkeområde

*”..sikre at områder med forurenset grunn ikke medfører uakseptabel helse- og miljørisiko i omgivelsene.”*

*...terrenginngrep der det har vært virksomhet som kan ha forurenset grunnen, det finnes tilkjørte forurensete masser eller det av andre årsaker er grunn til å tro at det er forurenset grunn”.*

- Plan og bygningsloven: Gjelder ved ”vesentlige terrenginngrep”.
- Forurensningsforskriften kap. 2 : Gjelder ved ”terrenginngrep”.

Viktig å huske på

at forskriften gjelder også gravearbeider/terrenginngrep som ikke er søknadspliktig etter PBL. For eksempel graving for kabel- og rørtraseer, graving for jernbane- og veganlegg, graving som gir masseoverskudd og omplassering av masser



## §2-3 definisjoner

### Forurenset grunn

- jord eller berggrunn der konsentrasjonen av helse- eller miljøfarlige stoffer overstiger fastsatte **normverdier**
- reaktive bergarter

Unntak: uorganiske helse- eller miljøfarlige stoffer som ikke overstiger lokalt bakgrunnsnivå

### Tiltakshaver

den person eller foretak som terrenginngrepet utføres på vegne av og som er ansvarlig for at tiltaket blir utført i samsvar med myndighetskrav

### Terrenginngrep

graving, planering, masseuttak, utfylling og andre inngrep som kan medføre skade eller ulempe ved at eksisterende forurensning spres eller gjøres mindre tilgjengelig for oppryddingstiltak

### Akseptkriterier:

beregnete konsentrasjoner av enkeltstoffer eller stoffgrupper i grunnen, som kan aksepteres på bakgrunn av en risikovurdering basert på planlagt bruk av eiendommen og stedspecifikke forhold for øvrig



# Mistanke om forurensning

- Tidligere industrivirksomhet,
- Tidligere avfallsplasser,
- Eiendommer hvor det har vært brann,
- Sentrumsområder – byjord,
- Bensinstasjoner,
- Nedgravde oljetanker,
- Verksteder,
- Biloppsamlingsplasser,
- Nedstrøms en forurenset eiendom mm.



Mulig forurensning i grunnen kan variere med type bransje Foto: Miljødirektoratet, Isabelle Theiin

## Grunnforurensning- bransjer og stoffer

Dette er en oversikt over mulige forurensninger som kan ligge i grunnen etter ulike typer bransjevirkksomhet. Listen er ikke uttømmende og forurensning må vurderes i hvert enkelt sak.

Bransje	Mulig forurensning
Akkumulatorfabrikker	Bly, krom, nikkel, kadmium, arsen, syre
Asfaltverk/tjærevirksomhet	PAH og fenoler, olje, løsemidler
Avfallsdeponier	Tungmetaller, klorerte og ikke-klorerte løsemidler, fenoler, olje, bromerte flammehemmere, perfluorerte forbindelser, bisfenol A osv
Bensinstasjoner	Bensin, diesel og andre oljeprodukter, BTEX, bly og andre tungmetaller, PAH, MTBE, klorerte løsemidler, glykoler
Billakkering	Metaller som bly, kadmium og krom, klorerte løsemidler og ikke-klorerte løsemidler (feks acetone og metanol), PAHer og andre tjæreprodukter, oljeprodukter som bensin, terpentin og fyringsolje
Bilverksteder	Oljeprodukter som spillolje, bensin, petroleum, terpentin og fyringsolje, metaller som sink, bly, kadmium, kobber og kvikksølv, PAHer, klorerte og ikke-klorerte løsemidler, glykoler, fenoler
Brannøvsfelt	PFOS og andre perfluorerte forbindelser, olje, PAH, tungmetaller
Elektroteknisk industri	Tungmetaller, klorerte og ikke-klorerte løsemidler, benzen, toluen, PCB, PAHer, dioksiner, furaner, cyanider
Farmasøytisk industri	Løsemidler som toluen, benzen, heksan, formaldehyd, klororganiske stoffer, cyanider, kvikksølv, fenoler, sink, arsen, medisinske råvarer og ferdigvarer som hormoner og antibiotika
Galvanisering	Metaller som arsen, bly, krom, kobber, nikkel, sink og kadmium, cyanider, klorerte løsemidler som trikloretylen, oljeprodukter for eksempel fyringsolje og oljeslam.





«Dersom det er grunn til å tro at grunnen er forurenset»

## § 2-4 Krav om undersøkelser

### Tiltakshaver skal:

- vurdere om det kan være forurenset grunn i området der terrenginngrepet planlegges

Innhenting informasjon om forurensningens utbredelse (Databasen Grunnforurensning, reguleringsplan, eiendomshistorie, aktsomhetskart, geologiske kart)

- undersøke og få klarlagt omfanget og betydningen av en eventuell forurensning

Vurdere andre relevante stoffer enn de det er utarbeidet normverdier mht. historikk



Opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeid er tiltakshavers ansvar. Foto: Kine Martinsen, Miljødirektoratet

### Tiltakshavers ansvar ved terrenginngrep i forurenset grunn

Forurensningsforskriften kapittel 2 om bygging og graving i forurenset grunn gjelder der noen skal gjøre et terrenginngrep i forurenset grunn. Tiltakshaver plikter å vurdere og eventuelt undersøke om det er forurenset grunn i området.

Hvis grunnen er forurenset skal tiltakshaver utarbeide en tiltaksplan som skal godkjennes av kommunen før terrenginngrepet begynner.

#### Tiltakshaver skal:

1. Vurdere mistanke om forurenset grunn
2. Undersøke mulig grunnforurensning
3. Utarbeide tiltaksplan
4. Sende inn tiltaksplan til kommunen for godkjenning
5. Gjennomføre tiltaket og rapportere til kommunen etter at tiltaket er gjennomført

#### 1. Vurdere

Tiltakshaver skal vurdere om det kan være forurenset grunn i området der et terrenginngrep planlegges. Eksempler på aktiviteter som vil kunne føre til forurensning av grunnen;

- Eiendommen har vært benyttet til indu-

- strivirsomhet eller avfallshåndtering
- Eiendommer hvor det er gjort gjentatte rivingsarbeider eller rehabilitering av bygninger
- Eiendommer hvor det har vært brann
- Eiendommer med restforurensning fra tidligere oppryddingstiltak
- Eiendommer som ligger inntil eller nedstrøms eiendommer som er forurenset
- Eiendommer i eldre og sentrale byområder
- Eiendommer der det finnes tilkjeterte masser av ukjent opprinnelse
- Eiendommer i områder med alunskifer eller andre bergarter som danner syre i kontakt med luft og vann

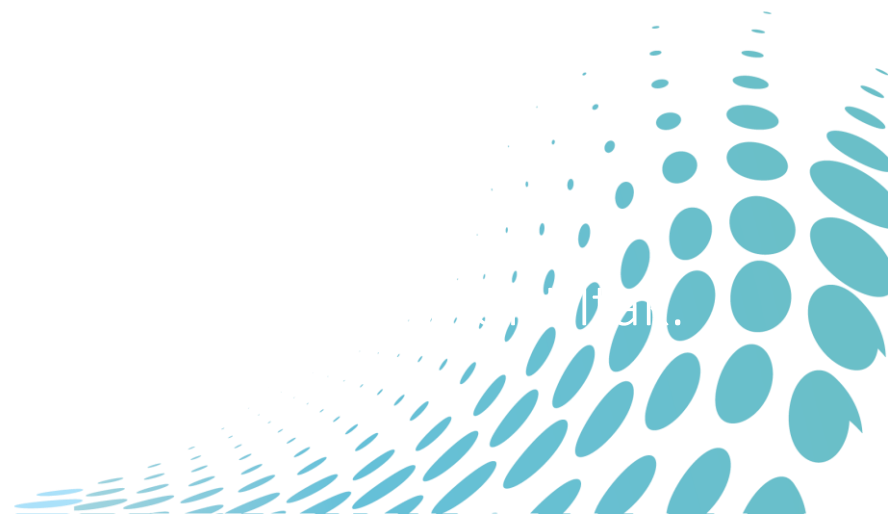
Miljødirektoratet faktaark, Grunnforurensning - bransjer og stoffer, [M-813 | 2017](#) gir også informasjon om mulig grunnforurensning som kan opp-



# Undersøkelser for å avklare forurensningssituasjon

## Undersøkelser/supplerende undersøkelse må omfatte:

- Resultatet etter prøvetaking (obs.! tilstrekkelig omfang)
- Vurdering av resultater og konsekvenser for resipienter og arealer
- Vurdering av behov for tiltak
- Konklusjon og anbefalinger





## § 2-5 krav til tiltak

**Tiltakshaver plikter å gjennomføre de tiltak som er nødvendige for å sikre at:**

- a) grunnen ikke lenger er forurenset eller at fastsatte akseptkriterier for eiendommen ikke overskrides,
- b) anleggsarbeidet, herunder oppgraving og disponering av forurenset masse, ikke medfører forurensningsspredning eller fare for skade på helse eller miljø.

Viktig å huske på:

- **Forurenset masse som ikke disponeres på eiendommen, skal leveres til godkjent deponi eller behandlingsanlegg med tillatelse etter forurensningsloven.**
- **Mellomlagring av forurenset masse utenfor eiendommen må søkes til FM.**



## §2-6 krav til tiltaksplan

- Hvis grunnen er forurenset skal tiltakshaver utarbeide en tiltaksplan.
- Kommunen skal behandle og godkjenne tiltaksplanen før terrenginngrepet gjennomføres (§2-8)



## § 2-6 Krav til tiltaksplan

### Tiltaksplanen skal som minimum sikre:

- Ønsket miljøkvalitet ift. planlagt arealbruk oppnås
- Anleggsarbeidet ikke medfører forurensning
- Forsvarlig disponering av forurensete masser

### Tiltaksplanen skal inneholde:

- Utførte undersøkelser
- Fastsatte tilstandsklasser og akseptkriterier
- Risiko for spredning under arbeidet og etter avslutning
- Disponering av forurensete masser
- Tiltak og tidsplan for gjennomføring av tiltak
- Kontroll og overvåkning under og etter terrenginngrepet, hvis behov
- Dokumentasjon på at tiltakene gjennomføres av godkjent foretak



# §2-8 godkjenning av tiltaksplan

- Tiltaksplanen skal godkjennes av kommunen.

## enkeltvedtak

- Kommunens godkjenning fratrar ikke tiltakshaver ansvaret for at tiltakene er tilstrekkelige i henhold til §2-5.
- Kommunen kan bestemme at tiltakshaver skal varsle naboer og eventuelle andre berørte om det planlagte terrenginngrepet.
- Kommunens behandling av tiltaksplanen skal så langt det er mulig samordnes med behandlingen av saken etter plan- og bygningsloven.

Miljøkommune.no  
Velviser i kommunal miljøforvaltning

Nyheter | Om oss | Kontakt oss | Spørsmål og svar | Innholdskart

Oppgavehjelp Maler Søker her

Du er her: [Hjem](#) / Maler

## Maler

Her kan du søke opp alle maler knyttet til saksbehandling. Malene finnes som word/excel-dokumenter og som open office-dokumenter. Malene er eksempler, og kan fritt tilpasses kommunens bruk. Gi gjerne innspill om maler som ønskes, eller tips oss om gode maler som bør gjøres tilgjengelig på Miljøkommune.no.

OBS! Maler til reguleringsplan er flyttet til <https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan--og-bygningsloven/plan/veiledning-om-planlegging/test-maler-for-behandling-av-reguleringsplaner/id2413265/>

Forurensning  
Forureina grunn i byggje- og gravesaker

MAL

	BOKMÅL	NYNORSK
<b>Informasjon til tiltakshaver om et grunnen må undersøkes</b> Tilknyttet Forurensning > Forureina grunn i byggje- og gravesaker > Behandle tiltaksplaner etter kap. 2 i forureningsforskriften		
<b>Godkjenning av tiltaksplan, med vilkår - enkeltvedtak</b> Tilknyttet Forurensning > Forureina grunn i byggje- og gravesaker > Behandle tiltaksplaner etter kap. 2 i forureningsforskriften		
<b>Godkjenning av sluttrapport for tiltak i forurenset grunn</b> Tilknyttet Forurensning > Forureina grunn i byggje- og gravesaker > Behandle tiltaksplaner etter kap. 2 i forureningsforskriften		
<b>Informasjon om registrering databasen Grunnforurensning</b> Tilknyttet Forurensning > Forureina grunn i byggje- og gravesaker > Behandle tiltaksplaner etter kap. 2 i forureningsforskriften		



# Innhold i vedtak om godkjenning av tiltaksplan

- Krav til tiltak
- Krav om kontroll og beredskap
- Krav om graving og sortering av forurenset jord
- Krav til mellomlagring av forurenset jord
- Rapportering til Grunnforurensning
- Krav om sluttrapport

## Vedtaket skal også inneholde:

- Bakgrunnen for saken
- Kommunens vurdering av tiltaksplanen
- Klageadgang

### Vedtak om godkjenning av tiltaksplan for forurenset grunn

---

**<Navn> kommune godkjenner tiltaksplanen for forurenset grunn av <dato>. Vær oppmerksom på at vi har stilt vilkår for godkjenningen, se mer informasjon om dette nedenfor. Vedtaket gjelder for <lokalitetsnummer i databasen Grunnforurensning, gnr./bnr., adresse eller liknende>.**

---

**<Navn> kommune viser til den innsendte tiltaksplanen for forurenset grunn av <dato> med miljøteknisk grunnundersøkelse av <dato> og til <annen korrespondanse i saken>.**

#### **Kommunen godkjenner tiltaksplanen på visse vilkår**

**<Navn> kommune godkjenner den innsendte tiltaksplanen for forurenset grunn av <dato>, jmfør forurensningsforskriften § 2-8. Vedtaket gjelder for <lokalitetsnummer i databasen Grunnforurensning, gnr./bnr., adresse eller liknende>.**

Vi godkjenner tiltaksplanen med følgende vilkår: *Dette er bare eksempler på vilkår. De må vurderes i hver enkelt sak.*

#### Krav til tiltaket

##### **<Du/Dere> skal sørge for**

- at tiltaket gjennomføres etter tiltaksplan av <dato>
- at tiltaksområdet, som et minimum, møter kravene til planlagt arealbruk, se veilederen [Helsebaserte tilstandsklasser for forurenset grunn, miljødirektoratet.no](#)
- å forhindre uakseptabel spredning av miljøgifter fra tiltaksområdet under anleggsvirksomheten og etter endt tiltak
- at alle forurensete masser som fjernes fra tiltaksområdet skal leveres til godkjent deponi eller behandlingsanlegg med tillatelse etter forurensningsloven
- at det tas prøver av området etter at de forurensete massene er fjernet, for å dokumentere at massene som er igjen ikke er forurenset ut over tilstandsklasse *<angi tilstandsklasse>*, se veilederen [Helsebaserte tilstandsklasser for forurenset grunn, miljødirektoratet.no](#)

#### Krav om kontroll og beredskap

##### **<Du/Dere> skal sørge for**

- at anleggsområdet er inngjerdet og låst så det ikke er tilgjengelig for allmennheten
- at kommunen til enhver tid kan få adgang til anlegget for inspeksjon
- å ha en beredskapsplan i tilfelle det oppdages ukjent forurensning i grunnen eller oppstår akutt forurensning.
- at det er en miljøkonsulent til stede når <du/dere> graver i forurensete masser
- Ved akutt forurensning eller fare for akutt forurensning som følge av tiltak, skal den ansvarlige straks varsle brannvesenet, jmfør krav i [forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning](#).



## §2-9 gjennomføring av tiltak og rapportering

### Tiltakshaver skal dokumentere at

- tiltakene skjer i henhold til kapittel 2 og tiltaksplanen.
  - Sluttrapport
  - Overvåking
- nødvendige opplysninger slik at kommunen kan registrere i databasen Grunnforurensning

### Kommunen skal

- Registrere opplysninger i databasen
  - Kommunen kan pålegge tiltakshaver (v/konsulent) om registrering.





## §2-10-plikt til å stanse terrenginngrep der det oppdages forurensning i grunnen

- Arbeidet skal stanses
- Tiltakshaver må gjennomføre undersøkelser og utarbeide tiltaksplan
- Plikten til å stanse arbeidet etter denne bestemmelsen gjelder ikke tiltak som er nødvendige for å redusere eller stanse forurensning eller fare for dette





# §2-11 Tilsyn og kontroll

## Kommunen

- fører tilsyn med at bestemmelsene i kap. 2 følges
- kan treffe enkeltvedtak etter bestemmelsene i forurensningsloven §49 til §51.
- har også myndighet etter forurensningsloven §7 fjerde ledd, §18, §74, §75 og §76 (stans i tiltaksarbeidet, endre tillatelsen, umiddelbar gjennomføring ved forurensningsmyndighet, fastsette tvangsmulkt)

## FM

- er klageinstans for kommunens vedtak.



Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

# Kommunens oppgaver

## Oppsummering

- Godkjenne og følge opp tiltaksplanen om forurenset grunn (§2-8)
- Oppdatere og legge inn data i databasen Grunnforurensning (§2-9)
- Tilsyn og kontroll med forurenset grunn i bygge- og gravearbeider (§2-11)
- Samordne med PBL (PBL §95 nr. 2 annet ledd)

Kommunen bør også:

- Fastsette forskrift om gebyr for saksbehandling og kontroll (§2-12)



Kommunen er forurensningsmyndighet for forurenset grunn i bygge- og gravesaker. Foto: Scanpix

## Kommunenes oppgaver ved terrenginngrep i forurenset grunn

Kommunen er forurensningsmyndighet etter forurensningsforskriften kapittel 2 om opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider.

Kommunen skal samordne behandlingen av saker etter forskriften med behandlingen av saker etter plan- og bygningsloven. Ved å fastsette kommunal forskrift kan kommunen kreve gebyr for saksbehandlingen.

### Kommunens oppgaver

I første rekke er kommunens rolle etter forskriften knyttet til:

- behandling og godkjenning av tiltaksplan (§ 2-8)
- tilsyn og kontroll (§ 2-11)
- Registrering i Grunnforurensning (§2-9)

Før kommunen godkjenner tiltaksplanen, må kommunen sikre seg at:

1. nødvendige undersøkelser er gjennomført (§ 2-6, pkt. 1&2)

Undersøkelser og risikovurderinger skal være utført i samsvar med Norsk Standard NS-ISO 10381-5 og veiledere utgitt av Miljødirektoratet.

2. anleggsarbeidet ikke fører til forurensning

(§ 2-6, pkt. 3 & 4):

Tiltaksplanen må beskrive den risikoen for forurensningsspredning som er til stede under arbeidet, og de tiltakene som skal gjennomføres for å unngå eventuell spredning til miljøet og/eller fare for skade på helse.

3. ønsket miljøkvalitet oppnås (§ 2-6, pkt. 3&4):

Tiltaksplanen må redegjøre for de tiltakene som skal gjennomføres for å sikre at konsentrasjonen av miljøgifter i grunnen ikke overstiger normverdiene, bakgrunnsnivået eller spesifikke akseptkriterier. Som spesifikke akseptkriterier, regnes de helsebaserte tilstandsklassene for forurenset grunn. Dersom forurensningen ligger i tilstandsklasse 4 eller 5, skal det utføres en ytterligere risikovurdering.

4. disponering av forurensete masser er forsvarlig (§ 2-6, pkt. 5)

Tiltaksplanen må redegjøre for hvordan forurensete masser vil bli håndtert på en miljømessig forsvarlig måte. Dette gjelder blant annet mellomlagring og transport, og om massene skal



Fylkesmannen i Aust-og Vest-Agder

# Takk for oppmerksomheten!

